

CK.0000074103

TS NGUYỄN KHAI HOÀN

DẠY HỌC NGHIỆP VỤ SƯ PHẠM DỰA VÀO NGHIÊN CỨU TRƯỜNG HỢP TRONG ĐÀO TẠO GIÁO VIÊN TIỂU HỌC

Sách tặng

YÊN
EU

NHÀ XUẤT BẢN ĐẠI HỌC THÁI NGUYÊN

TS NGUYỄN KHẢI HOÀN

**DẠY HỌC NGHIỆP VỤ SƯ PHẠM
DỰA VÀO NGHIÊN CỨU TRƯỜNG HỢP
TRONG ĐÀO TẠO GIÁO VIÊN TIỂU HỌC
(Sách chuyên khảo)**

**NHÀ XUẤT BẢN ĐẠI HỌC THÁI NGUYÊN
NĂM 2016**

MÃ SỐ: $\frac{01-167}{\text{ĐHTN}-2016}$

DẪN LUẬN

Dạy học dựa vào nghiên cứu trường hợp (NCTH) là chiến lược hay kiểu dạy học có tính hệ thống dựa vào nguyên tắc, thủ tục và kỹ thuật của phương pháp NCTH trong khoa học, trong đó nhà giáo phải xử lý nội dung học tập thành các trường hợp (Cases) khác nhau, thiết kế chúng hoặc tư vấn cho sinh viên thiết kế chúng thích hợp với mục tiêu, nhiệm vụ và môi trường học tập, sử dụng các trường hợp này để thiết kế và tổ chức quá trình học tập như là quá trình nghiên cứu khoa học trong đó sinh viên là những nhà nghiên cứu, giảng viên là cố vấn và chỉ đạo khoa học, trong môi trường giàu trải nghiệm, giàu tính học thuật, đòi hỏi hoạt động trí tuệ và hành động thực tiễn, hướng tới giải quyết vấn đề.

Theo quan điểm tiếp cận năng lực thì nghiệp vụ sư phạm (NVSP) có nội dung phức hợp bao gồm các thành tố chủ yếu: kiến thức, kỹ năng, thái độ, kinh nghiệm thực tế. Dạy học NVSP dựa vào NCTH về bản chất chính là xử lý nội dung học tập thành các vấn đề và thiết kế thành các trường hợp để sinh viên nghiên cứu, khi hoàn thành NCTH tức là giải quyết xong vấn đề cần học tập. Khi dạy học NVSP dựa vào NCTH, giảng viên phải biết phát huy được tính tích cực, độc lập, chủ động, sáng tạo của sinh viên. Quá trình học tập của sinh viên dựa vào NCTH là quá trình sinh viên tự lực nghiên cứu, làm việc với các trường hợp được giảng viên tư vấn lựa chọn hoặc thiết kế. Từ đó, sinh viên có cơ hội kiến tạo học vấn, phát triển được khả năng hợp tác, làm việc theo nhóm, làm việc cá nhân, kỹ năng tư duy, có được kinh nghiệm và kỹ năng giải quyết vấn đề, khả năng thích ứng với nghề nghiệp và cuộc sống sau này.

Có nhiều nghiên cứu về NVSP, đào tạo NVSP; phương pháp NCTH trong khoa học và trong dạy học. Nhưng có rất ít nghiên cứu về sử dụng NCTH vào dạy học như một chiến lược dạy học tìm tòi, nghiên cứu. Cuốn sách này phân tích, làm rõ một số đặc điểm, nguyên tắc dạy học NVSP và đưa ra một số biện pháp dạy học NVSP dựa vào NCTH trong đào tạo giáo viên tiểu học. Trân trọng chia sẻ và rất mong nhận được sự góp ý từ các nhà khoa học, các nhà giáo và các bạn đồng nghiệp để nội dung cuốn sách được hoàn chỉnh hơn ở lần tái bản.

MỤC LỤC

DẪN LUẬN	3
MỤC LỤC	4
DANH MỤC CÁC TỪ NGỮ VIỆT TẮT	8
DANH MỤC CÁC BẢNG	9
DANH MỤC CÁC HÌNH	10
CHƯƠNG 1. CƠ SỞ LÝ LUẬN CỦA DẠY HỌC NGHIỆP VỤ SƯ PHẠM DỰA VÀO NGHIÊN CỨU TRƯỜNG HỢP TRONG ĐÀO TẠO GIÁO VIÊN TIỂU HỌC	11
1.1. Tổng quan nghiên cứu vấn đề	11
1.1.1. Các công trình nghiên cứu ở nước ngoài	11
1.1.2. Các công trình nghiên cứu ở Việt Nam	15
1.2. Nghiên cứu trường hợp trong khoa học	20
1.2.1. Một số khái niệm	20
1.2.2. Đặc điểm của trường hợp và nghiên cứu trường hợp trong khoa học	22
1.3. Lý luận về nghiên cứu trường hợp trong dạy học	23
1.3.1. Một số khái niệm	23
1.3.2. Phân loại, yêu cầu, đặc điểm của trường hợp và nghiên cứu trường hợp trong dạy học	24
1.4. Dạy học nghiệp vụ sư phạm dựa vào nghiên cứu trường hợp	29
1.4.1. Một số khái niệm	29
1.4.2. Bản chất và nguyên tắc của dạy học nghiệp vụ sư phạm dựa vào nghiên cứu trường hợp	31
1.4.3. Tiêu chí của trường hợp trong dạy học nghiệp vụ sư phạm	36

1.4.4. Đặc điểm và một số biện pháp, kĩ thuật dạy học nghiệp vụ sư phạm dựa vào nghiên cứu trường hợp.....	38
1.5. Đặc điểm sinh viên và hoạt động học tập của sinh viên cao đẳng ngành giáo dục tiểu học.....	43
1.5.1. Đặc điểm của sinh viên cao đẳng ngành giáo dục tiểu học.....	43
1.5.2. Hoạt động học tập của sinh viên cao đẳng ngành giáo dục tiểu học.....	45
1.6. Một số yếu tố ảnh hưởng đến dạy học nghiệp vụ sư phạm dựa vào nghiên cứu trường hợp cho sinh viên cao đẳng ngành giáo dục tiểu học.....	47
1.6.1. Những yếu tố chủ quan.....	47
1.6.2. Những yếu tố khách quan.....	48
CHƯƠNG 2. CƠ SỞ THỰC TIỄN CỦA DẠY HỌC NGHIỆP VỤ SƯ PHẠM DỰA VÀO NGHIÊN CỨU TRƯỜNG HỢP CHO SINH VIÊN CAO ĐẲNG NGÀNH GIÁO DỤC TIỂU HỌC.....	51
2.1. Phân tích thực tiễn kết cấu chương trình và bối cảnh chung của dạy học nghiệp vụ sư phạm cho sinh viên cao đẳng ngành giáo dục tiểu học.....	51
2.1.1. Kết cấu chương trình đào tạo giáo viên tiểu học trình độ cao đẳng.....	51
2.1.2. Bối cảnh chung của dạy học nghiệp vụ sư phạm cho sinh viên cao đẳng ngành giáo dục tiểu học ở một số trường sư phạm.....	56
2.2. Những biện pháp đã và đang áp dụng trong dạy học nghiệp vụ sư phạm cho sinh viên cao đẳng ngành giáo dục tiểu học.....	59
2.2.1. Việc phân tích, xử lí các nội dung dạy học nghiệp vụ sư phạm.....	59
2.2.2. Việc xây dựng, thiết kế các tình huống dạy học, các chủ đề, dự án học tập.....	60
2.2.3. Việc tổ chức các hoạt động học tập theo các tình huống dạy học, tình huống trải nghiệm.....	61
2.2.4. Việc đánh giá kết quả học tập nghiệp vụ sư phạm của sinh viên.....	62
2.3. Tổ chức khảo sát thực tiễn áp dụng nghiên cứu trường hợp trong dạy học nghiệp vụ sư phạm cho sinh viên cao đẳng ngành giáo dục tiểu học.....	63

2.3.1. Mục đích, đối tượng và địa bàn khảo sát.....	63
2.3.2. Nội dung khảo sát.....	64
2.3.3. Phương pháp khảo sát.....	64
2.4. Kết quả khảo sát.....	64
2.4.1. Nhận thức của giảng viên, cán bộ quản lí và sinh viên về dạy học dựa vào nghiên cứu trường hợp.....	64
2.4.2. Kinh nghiệm của giảng viên, cán bộ quản lí và sinh viên về giảng dạy, học tập dựa vào nghiên cứu trường hợp.....	68
2.4.3. Về các biện pháp đã tiến hành khi dạy học dựa vào nghiên cứu trường hợp.....	72
2.4.4. Những kết quả đạt được khi dạy học dựa vào nghiên cứu trường hợp.....	75
2.4.5. Những khó khăn, thách thức khi dạy học dựa vào nghiên cứu trường hợp.....	76
2.4.6. Đánh giá chung về thực tiễn dạy học dựa vào nghiên cứu trường hợp.....	78
CHƯƠNG 3. MỘT SỐ BIỆN PHÁP DẠY HỌC NGHIỆP VỤ SƯ PHẠM DỰA VÀO NGHIÊN CỨU TRƯỜNG HỢP CHO SINH VIÊN CAO ĐẲNG NGÀNH GIÁO DỤC TIỂU HỌC.....	81
3.1. Phân tích nội dung nghiệp vụ sư phạm để lựa chọn và thiết kế các trường hợp dạy học phù hợp.....	81
3.1.1. Mục đích, yêu cầu.....	81
3.1.2. Nguyên tắc lựa chọn nội dung để thiết kế các trường hợp trong dạy học nghiệp vụ sư phạm cho sinh viên cao đẳng ngành giáo dục tiểu học.....	82
3.1.3. Phân tích và lựa chọn nội dung nghiệp vụ sư phạm để thiết kế các trường hợp trong dạy học cho sinh viên cao đẳng ngành giáo dục tiểu học.....	83
3.2. Lựa chọn, thiết kế và áp dụng các trường hợp trong dạy học nghiệp vụ sư phạm cho sinh viên cao đẳng ngành giáo dục tiểu học.....	86

3.2.1. Trường hợp dưới dạng các tình huống giáo dục	86
3.2.2. Trường hợp dưới dạng các chủ đề học tập nghiệp vụ sư phạm.....	91
3.2.3. Trường hợp dưới dạng các đề tài nghiên cứu học sinh	97
3.3. Sử dụng một số kỹ thuật dạy học nghiệp vụ sư phạm dựa vào nghiên cứu trường hợp	104
3.3.1. Kỹ thuật hướng dẫn nghiên cứu tình huống dạy học	104
3.3.2. Kỹ thuật mảnh ghép và công não trong chủ đề học tập	108
3.3.3. Kỹ thuật nghiên cứu bài học trong nghiên cứu trường hợp	113
3.4. Thực hiện đánh giá kết quả học tập nghiệp vụ sư phạm theo tiếp cận năng lực	117
3.4.1. Nguyên tắc đánh giá.....	117
3.4.2. Quy trình đánh giá.....	119
3.4.3. Kỹ thuật đánh giá	122
KẾT LUẬN VÀ KIẾN NGHỊ.....	125
1. Kết luận	125
2. Kiến nghị	126
2.1. Với các cơ sở đào tạo giáo viên tiểu học.....	126
2.2. Với giảng viên ở các trường đại học, cao đẳng.....	127
2.3. Với sinh viên ngành giáo dục tiểu học	127
TÀI LIỆU THAM KHẢO	129
PHỤ LỤC	152

DANH MỤC CÁC TỪ NGỮ VIẾT TẮT

BDGV	Bồi dưỡng giáo viên
CBQL	Cán bộ quản lí
CĐ	Cao đẳng
ĐH	Đại học
GDH	Giáo dục học
GDTH	Giáo dục tiểu học
GQVĐ	Giải quyết vấn đề
GV	Giảng viên
GVTH	Giáo viên tiểu học
HS	Học sinh
NCBH	Nghiên cứu bài học
NCTH	Nghiên cứu trường hợp
NLSP	Năng lực sư phạm
NVSP	Nhiệm vụ sư phạm
PPDH	Phương pháp dạy học
PPNCTH	Phương pháp nghiên cứu trường hợp
RLNVSPTX	Rèn luyện nghiệp vụ sư phạm thường xuyên
SGK	Sách giáo khoa
SGV	Sách giáo viên
SHCM	Sinh hoạt chuyên môn
SV	Sinh viên
TH	Trường hợp
TLH	Tâm lí học
TTSP	Thực tập sư phạm

DANH MỤC CÁC BẢNG

Bảng 1.1. Các kiểu và loại trường hợp trong dạy học.....	26
Bảng 2.1. Tỷ lệ phân bổ nội dung đào tạo của một số trường cao đẳng đào tạo GVTH ở Úc.....	52
Bảng 2.2. Tỷ lệ phân bổ nội dung đào tạo của một số trường CĐ đào tạo GVTH ở Việt Nam.....	54
Bảng 2.3. Đánh giá của CBQL, GV, SV về mức độ GV sử dụng các chiến lược dạy học hiện đại trong dạy học cho SV CĐ ngành GDTH.....	65
Bảng 2.4. Thực trạng CBQL, GV, SV hiểu đúng về NCTH trong khoa học, trong dạy học và ý nghĩa của dạy học dựa vào NCTH.....	67
Bảng 2.5. Đánh giá của CBQL, GV về nguyên nhân chưa thực hiện dạy học dựa vào NCTH.....	68
Bảng 2.6. Đánh giá của SV về nguyên nhân chưa thực hiện học tập dựa vào NCTH.....	70
Bảng 2.7. Đánh giá của CBQL, GV, SV về hình thức giảng dạy, học tập dựa vào NCTH.....	72
Bảng 2.8. Ý kiến của CBQL, GV, SV về mức độ sử dụng các biện pháp giảng dạy, học tập.....	73
Bảng 2.9. Nhận thức của CBQL, GV, SV về các kết quả đạt được khi dạy học NCSP dựa vào NCTH.....	75
Bảng 2.10. Ý kiến của CBQL, GV về những khó khăn, thách thức khi dạy học, học tập dựa vào NCTH.....	76